

Sisäasiainministeriö
Arpajais- ja asehallintoyksikkö

Asia: ASELUPAKÄYTÄNTÖJEN YHTENÄISTÄMISOHJEIDEN LUONNOS 1.10.2007

Reserviläisurheiluliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa kommenttinsa 1.10.2007 päivätyyn aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohjeen luonnokseen.

Aselupakäytäntöjä yhtenäistävä ohje on tarpeen kansalaisten yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Ohjeen tulee perustua lakiin. Käymme seuraavassa läpi niitä 1.10.2007 päivätyn luonnoksen kohtia, jotka nähdäksemme poikkeavat laista sekä esitöistä ilmenevästä lainsäätäjän tahdosta.

1. Ampuma-aseiden tyypit

Ampuma-aselain 6 §:n mukaan laissa tarkoitettut ampuma-aseiden tyypit ovat haulikko, kivääri, pienoiskivääri, pistooli, pienoispistooli, revolveri, pienoisrevolveri, yhdistelmäase, kaasuase, merkinantopistooli, mustaruutiase ja muu ampuma-ase. Hyväksyttävät käyttötarkoitukset, joita varten ampuma-aseeseen voidaan antaa lupa, on lueteltu lain 43 §:ssä.

Lain 44 §:ssä säädetään erityisiä edellytyksiä luvan myöntämiselle taskuaseeseen sekä lain 9 §:ssä erityisen vaaralliseksi ampuma-aseiksi määriteltyihin sarjatuliaseeseen, sinkoon, kranaatinheittimeen, takaaladattavaan tykkiin tai rakenteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavaan ampuma-aseeseen taikka ohjus- tai raketinheitinjärjestelmään, sekä muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioituun ampuma-aseeseen. Kaasusumutinluvasta on erityiset säännökset lain 55 a-c §:issä.

Kun lainsäätäjä on tarkoin luetellut ne ampuma-aseiden tyypit, joiden kohdalla noudatetaan lain pääsäännöstä poikkeavaa lupamenettelyä, on tästä *e contrario* pääteltävissä, että muiden lain 6 §:ssä lueteltujen ampuma-aseiden tyyppien osalta lainsäätäjä on tarkoittanut lupamenettelyn olevan lain pääsäännön mukainen. Perustuslain 107 § kieltää lain kanssa ristiriidassa olevan lakia alemmanasteisen säädöksen säännöksen soveltamisen viranomaisessa, joten lupakäytäntöä ei voida ohjeistaa lainsäätäjän tarkoittamasta poikkeavasti esimerkiksi yhtenäistämisohjeella.

Ampuma-aselain 44 §:ää koskevissa HE183/1997 yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu

Eräissä ammunnan lajeissa, lähinnä practical-ammunnassa ja joissakin vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyvissä reserviläisammunnan lajeissa tehokas ja tulivoimainen, usein alun perin sotilaskäyttöön valmistettu itselataava kertatulitoimintoinen ampuma-ase on välttämätön. Näissä tapauksissa lupaviranomaisen tulisi antaa lupa harrastuksessa tarvittavan aseiden hankkimiseen sen vaarallisista ominaisuuksista huolimatta, jos muut luvan antamisen edellytykset, kuten ehdotetussa 45 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotettava selvitys harrastuksesta, täyttyvät.

Hallituksen esityksen (HE 183/1997) luvussa 5.2. on vastauksena Reserviläisurheiluliitto ry:n tuolloin antamaan lausuntoon todettu seuraavaa

Näiden tulivoimaisten, sarjatulitoimintoa lukuun ottamatta nykyaikaista rynnäkkökivääriä kaikin puolin vastaavien aseiden hankkimisen... Nimenomaan vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän piirissä toimiville voitaisiin lupa edellä mainittujen tai niitä vastaavien aseiden hankkimiseen kuitenkin esityksen mukaan edelleen antaa. Ehdotetun ampuma-aselain soveltamisalaa koskevilla säännöksillä parannettaisiin muutenkin vapaaehtoisen maanpuolustustyön toimintaedellytyksiä.

Laista ja sen esitöistä ilmenevän lainsäätäjän tahdon ja yhtenäistämishjelunonoksen luvun ”3.2.2. Muu ampuma-ase ja ampumaurheilu ja –harrastus” tekstin välinen ristiriita on ilmeinen. Lainsäätjä ei ole ilmaissut, että ampuma-aselain 6 §:ssä tarkoitettuja muita ampuma-aseita tulisi kohdella lupakäytännön osalta poikkeavasti. Niiltä osin, kun lainsäätjä on poikkeavaa kohtelua halunnut, on siitä säädetty laissa; näin on tehty taskuaseiden, erittäin vaarallisten aseiden ja kaasusumuttimien osalta.

Osa nykyaikaisista rynnäkkökivääreistä on voimassa olevan ampuma-aselain määritelmän mukaan muita ampuma-aseita. Kuten hallituksen esityksessä todettiin, voidaan näitä vastaaviin itselataaviin, vailla sarjatulitoimintoa oleviin aseisiin myöntää lupa practical-ammuntaa ja reserviläisammuntaa varten. Tällöin lupaviranomaisen tulee antaa lupa harrastuksessa tarvittavan aseiden hankkimiseen sen vaarallisista ominaisuuksista huolimatta, mikäli muut luvan antamisen edellytykset täyttyvät.

2. Ampuma-aseiden hallussapitoluvan voimassaoloaika

Ampuma-aselain 53 §:n 1 momentin mukaan hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Tästä pääsäännöstä lainsäätjä on säätänyt yhden poikkeuksen, ampuma-aselain 55 a §:n mukaan kaasusumuttimien osalta pääsääntönä on, että lupa annetaan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Kun laissa ei muiden asetyyppien kuin kaasusumuttimien kohdalla ole säädetty poikkeuksista 53 §:n 1 momentin pääsäännölle, on *e contrario* pääteltävä, että kaikkien muiden asetyyppien kuin kaasusumuttimien osalta on lainsäätjä tarkoittanut pääsäännöksi hallussapitolupien voimassaolon toistaiseksi.

Erityisiksi syiksi, joiden johdosta hallussapitoluvan voi kuitenkin antaa määräajaksi, mainitaan ampuma-aselain 53 § 1 momenttia koskevissa hallituksen esityksen perusteluissa ensinnä se, että kyseessä on luvansaaajan ensimmäinen ampuma-ase, ja toiseksi tapaukset, joissa luvan hakijan antama selvitys aseharrastuksestaan ei täysin tyydytä lupaviranomaista. Nämä esimerkit kuvaavat ampujan kokemattomuutta ja ampumaharrastuksen vakiintumattomuutta.

Lainsäätäjän ei voida edellä esitetyn perusteella katsoa tarkoittaneen, että hallussapitolupaa myönnettäessä voitaisiin 53 § 1 momentin mukaisesta hallussapitolupien toistaiseksi voimassa olemisen pääsäännöstä poiketa kokeneiden, tiettyä ampumaharrastusta vakiintuneesti harjoittavien luvanhakijoiden kohdalla. Jos lainsäätjä olisi tarkoittanut joidenkin ampuma-asetyyppien tai tietyn kaliiberisten aseiden kohdalla poikettavan pääsäännöstä, olisi sitä tarkoittava säännös voitu ottaa lakiin, kuten kaasusumuttimien osalta on tehty.

Näin ollen yhtenäistämishjelunonoksen luvussa 3.2.2 muille ampuma-aseille ja luvuissa 3.2.3. sekä 3.5.2. tietyn kaliiberisille aseilla ehdotettu lupien määräajaksiisuus on selvästi ristiriidassa laista ja sen esitöistä ilmenevän lainsäätäjän tahdon kanssa.

3. Hallinto-oikeuksien ratkaisujen käytöstä yhtenäistämishjelussa

Pyydämme kiinnittämään huomiota hallinto-oikeuksien ratkaisujen käytön ongelmallisuuteen lupahallinnon ohjeistuksessa. Vakiintuneen oikeuslähdeopin mukaan ylimpien tuomioistuinten ratkaisut, mm. KHO:n vuosikirjaratkaisut, omaavat prejudikaattiarvoa. Sen sijaan ensimmäisen asteen tuomioistuinten, kuten hallinto-oikeuksien, ratkaisujen voidaan harvoin katsoa omaavan prejudikaattiarvoa. Heikosti perusteltukin ensimmäisen asteen tuomioistuimen ratkaisu voi olla yksittäistapauksessa oikea, mutta ei sovi prejudikaatiksi. Hallinto-oikeuksien lupa-asioihin antamalla ratkaisuilla ei ole myöskään perinteisessä mielessä oikeusvoimavaikutusta, koska sama asia voidaan saattaa uudella hakemuksella uudelleen vireille lainvoimaisen tuomion sitä estämättä.

Tapauksessa, jossa hallinto-oikeuden ratkaisu näyttää poikkeavat laista ja KHO:n vuosikirjaratkaisusta, ei kyseistä hallinto-oikeuden ratkaisua tulisi lainkaan ottaa huomioon ohjeena hallinnossa. Hallinto-oikeuden ratkaisuun on saattanut olla vaikuttamassa muitakin kuin päätöksen perusteluihin kirjattuja syitä, mutta kun ne eivät ole tiedossa, ei ylempien oikeuslähteiden kanssa ristiriitaiselta vaikuttavaa ratkaisua voida katsoa ennakkopäätösarvoa omaavaksi.

Vuosikirjaratkaisussaan KHO:2002:16 on Korkein hallinto-oikeus ottanut kantaa reserviläisammuntaa varten

haettuun pistoolikarbiinin hankintalupaan, jonka hakemuksen poliisilaitos oli hylännyt. Vaikka KHO hylkäsi luvanhakijan valituksen tuossa tapauksessa, käy kyseisen ratkaisun perusteluista selvästi ilmi, ettei KHO katsonut mitään asetyyppiä sellaiseksi, johon ei voitaisi myöntää lupaa. Ratkaisunsa perusteluissa KHO piti aseiden helppoa muunnettavuutta takaisin sarjatuliaseeksi oleellisena luvan hylkäämisperusteena. Koska KHO painotti juuri kyseisen aseiden helppoa muunnettavuutta sarjatullelle, voidaan tästä päätellä, että pelkästään aseiden tulivoima ja kivääriä helpompi kätkeävyys eivät olisi estäneet luvan myöntämistä.

Yhtenäistämishajeluonnoksen lukuun 3.2.2. esimerkiksi otettu Oulun HaO:n ratkaisu 7.3.2007 nro 07/0099/1 poikkeaa perusteluiltaan oleellisesti laista ja edellä mainitusta vuosikirjaratkaisusta KHO:2002:16. Oulun HaO on mm. vedonnut siihen, ettei kyseisen tyyppinen ase ollut välttämätön harrastettaessa reserviläisammuntaa; laki ei kuitenkaan edellytä ”välttämättömyyttä”, lain mukaan riittää, että ase ”soveltuu hyvin” käyttötarkoitukseen. Luvussa 3.3.1.3. oleva Helsingin HaO:n ratkaisu on myös perusteluiltaan lakiin perustumaton, siinä kun on pidetty keskeisenä luvan hylkäämiseen oikeuttaneena perusteena mm. aseiden äännettömyyttä. Aseiden äännettömyys ei ole kuitenkaan lain, sen esitöiden tai KHO:n ratkaisukäytännön mukaan kielletty tai vaarallinen ominaisuus.

Edellä mainitut hallinto-oikeuksien päätökset tulee poistaa luonnoksesta, ja muutkin käydä läpi kriittisesti. Jos kaksi mainitsemaamme hallinto-oikeuksien ratkaisua halutaan säilyttää yhtenäistämishajeluonnoksessa, ne voitaneen varustaa samanlaisilla kommentteilla kuin luvussa 3.3.1.4. mainittu Hämeenlinnan HaO:n päätös 13.6.2002 nro 02/0297/2: ”päättökseen perustelu... perustuu tässä tapauksessa mitä ilmeisimmin puutteelliseen tekniseen asiantuntemukseen.”

Ainoa ennakkopäätösarvo omaavaksi katsottavissa oleva ratkaisu kivääriä lyhyempiä reserviläisaseita (”karbiineita”) koskien on mainitsemaamme vuosikirjaratkaisu KHO:2002:16, jota ei, ihme kyllä, ole kelpuutettu luonnokseen.

Johtopäätökset

Ampuma-aselain yhtenäistämishajeen 1.10.2007 päivätty luonnos ei ole kaikilta osin ampuma-aselain ja sen esitöiden mukainen. Sitä ei voida mielestämme hyväksyä yhtenäistämishajeeiksi ennen kuin luonnokseen on tehty korjaukset esittämiimme kohtiin. Luonnokseen tulee tehdä muutoksia ainakin seuraavasti:

1. Lukua 3.2.2. tulee muuttaa. Toistamme esityksemme siitä, että luvun viimeiseksi kappaleeksi luonnoksessa esitetty teksti poistetaan, ja sen tilalle otetaan seuraavanlainen kappale:

” Käytännön linjauksena lupahallinnossa tulisi olla, että muu ase –luokkaan kuuluviin aseisiin voidaan myöntää lupa ampumaurheilu- ja harrastusperusteella SRA- tai Practical-ammuntaa useita vuosia harrastaneille. Tällöin lupa annetaan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevana ampuma-aselain pääsääntöjen mukaan. Muu ase – luokkaan kuuluvan ampuma-aseiden hankkimis- ja hallussapitolupaan voidaan asettaa aseiden kokonaispituuden ja/tai piipunpituuden minimimitat osoittava ehto.”

Myös muulla, vastaavansisällöisellä tekstillä, jossa todetaan muu ampuma-aseisiin voitavan myöntää lupia reserviläis- ja Practical-ammunnan harrastajille, ja että lupa myönnetään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevana, voidaan korjata luonnos tuolta osin lain ja sen esitöiden osoittaman lainsäätäjän tahdon mukaiseksi.

Otaen huomioon KHO:2002:16 mainittu erityinen peruste olla myöntämättä lupaa niille aseille, jotka voidaan tavallista helpommin palauttaa sarjatulta ampuviksi, pidämme tärkeänä, että viranomaisen antaa pikimmiten ohjeen siitä, mitä muutoksia sarjatuliaseesta itselataavaksi aseeksi muutettavaan ampuma-aseeseen tulee tehdä, jotta ase ei ole helposti takaisin sarjatuliaseeksi muutettavissa. Tällöin lupaviranomainen voisi tarvittaessa vaatia esimerkiksi aseseipän todistuksen siitä, että ase on ohjeen mukaisesti muutettu vain itselataavaa kertatulta ampuviksi. Alun perin itselataavaksi valmistetun aseiden kohdalla tätä ongelmaa ei ole.

2. Luvusta 3.2.3. tulee poistaa maininta 10 vuoden määräaikaisista luvista aseiden kaliiberin perusteella.

3. Luvusta 3.5.2. tulee poistaa maininta 10 vuoden määräaikaisista luvista aseiden kaliiberin perusteella.

4. Luvun 6.6.2. tekstistä tulee käydä selvästi ilmi, että vain sarjatuliaseiden (ja muiden erittäin vaarallisten aseiden)

kohdalla ampumakielto on pääsääntö keräilykokoelmaan kuuluvien aseiden osalta, muihin keräilyaseisiin ampumakielto ainoastaan voidaan asettaa. Mikäli lainsäätäjällä olisi tarkoitettu ampumakiellon pääsäännöksi kaikille keräilyaseille, olisi siitä säädetty laissa tai ainakin mainittu esitöissä.

Edellä esittämiemme merkittävien muutosvaatimusten lisäksi pientä korjausta tarvitaan ainakin seuraavaan tekstikohtaan:

Luvussa 3.2.1. kirjoitetaan mm. perinneammunnassa käytettävistä aseista. Perinneammunnassa käyttäviksi soveltuvia asemalleja on lukuisia, koska sotien aikainen puolustusvoimien asekalusto oli kirjavaa. Luvun toiseksi viimeinen virke tulisi muuttaa alkamaan ”Tyypillisesti tällaisia aseita ovat *muun muassa* M39-kivääri tai...”.

Luonnoksessa mainittuihin liitteisiin emme voi ottaa mitään kantaa, koska niitä ei ole toimitettu meille.

Asia voidaan tarvittaessa palauttaa ampuma-aselautakunnan käsiteltäväksi ja/tai pyytää lisälausuntoja lautakunnassa edustettuina olevilta järjestöiltä.

Reserviläisurheiluliitto ry:n puolesta

Ossi Vuorilampi
Varatuomari, reservin kapteeni
Reserviläisurheiluliitto ry:n edustaja ampuma-aselautakunnassa